

בעזהש"ת

ספר

נפש חיה

ל"ג בעומר

לע"נ אמי מורת

מרת חי' אסתר מלכה ע"ה

ב"ר משה שלמה הלוי ז"ל העליר

נלב"ע ט"ז כסלו תשס"ד

ת.ג.צ.ב.ה

מאתי הצב"י

מרדכי בן אאמור"ר ישראל שליט"א

סגלשטיין

לע"נ

אשתי האשה החשובה מרת שרה ע"ה

בת מו"ח הרה"ח ר' פנחס ז"ל (בלנק)

סגלשטיין

נפטרה בדמי ימיה

ביום ט"ו אייר תשס"ח

אחר שנזדככה ביסורים קשים רבות בשנים

ת.נ.צ.ב.ה.

.....

לע"נ

האשה החשובה מרת דבורה ע"ה

אשת הרה"ג רבי יצחק שליט"א גרינברג

בת הגאון הצדיק רבי יהושע לייב זצ"ל אולשוונג

ראש ישיבת נובהרדוק בעיר האמיל

נלב"ע י' שבט תשס"ח

ת.נ.צ.ב.ה.

נפש חיה – ל"ג בעומר

תש"ע

.....

להערות: מ. סגלשטיין

רח' עזרת תורה 6

ירושלים ת"ו

memosk@gmail.com

שיר 'בר יוחאי' חברו המקובל האלקי רבי שמעון לביא זצ"ל אשר הגלה עם הגולה אשר הגלתה גלות ירושלים אשר בספרד, ויסרו על פי הסוד על יסוד עשר הספירות ומנוויות מתתא לעילא ממלכות ועד כתר, (ובית העשירי "אשכי יולדתך" כנגד הוד שנהוד, ל"ג בעמ"ר בני' הוא הוד שנהוד).

בר יוחאי נמשחת אשיריך שמון ששון מתבריך:

מלכות	-	בר יוחאי	שמון מושחת קדש. נמשחת ממדת הקדש. נשאת ציץ נזר הקדש. חבוש על ראשך פאךך. בר יוחאי:
יסוד	-	בר יוחאי	מושב טוב ישבת. יום נסת יום אשר ברכת. במערת צורים שעמדת. שם קנית הודך והדרך. בר יוחאי:
נצה-הוד	-	בר יוחאי	עצי שמים עומדים. למודי יי הם לומדים. אור מופלא אור הקוד הם יזקנים. הלא המה ירוך מורך. בר יוחאי:
תפארת	-	בר יוחאי	ולשדה תפוחים. עלית לקוט בו מרקחים. סוד תורה בציצים ופרחים. נעשה אדם נאמר בעבורך. בר יוחאי:
גבורה	-	בר יוחאי	נאזרת בגבורה. ובמלחמת אש דת השערה. וחרב הוצאת מתערה. שלפת נגר צורריך. בר יוחאי:
חסד	-	בר יוחאי	למקום אבני שיש. הגעת ופני ארזה ליש. גם גלת בותרת על עיש. תשרי ומו ישורך. בר יוחאי:
בינה	-	בר יוחאי	פקדש הקדשים. קו ירוק מחדש חדשים. שבע שבתות סוד המשים. קשרת קשרי שיון קשריך. בר יוחאי:
חכמה	-	בר יוחאי	יוד חכמה קדומה. השקפת לכבודת פנימה. ליב נתיבות ראשית תרומה. את פרום ממשח זיו אורך. בר יוחאי:
כתר	-	בר יוחאי	אור מכלא רום מעלה. יראת מלחביט פי רב לה. תעלומה ואין קורא לה. נמת עין לא תשורך. בר יוחאי:
(הוד שנהוד)	-	בר יוחאי	אשרי יולדתך. אשרי העם הם לומךך. ואשרי העומדים על סודך. לבושי חשן תמיד ואורריך: בר יוחאי:

אֲשֶׁרֵנוּ מִה טוֹב הִלְקֵנוּ, בְּהַלְלָא דְּבַר יוֹחָאי,
וּמִה נְעִים גּוֹרְלֵנוּ, בְּהַלְלָא דְּבַר יוֹחָאי:

אַב תְּרַחֲמֵן שְׁמַע קוֹלֵנוּ, בְּהַלְלָא דְּבַר יוֹחָאי.
אִתָּה הוּא מוֹשִׁיעֵנו, בְּזִכְרוֹת אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחָאי. אֲשֶׁרֵנוּ:

בְּמַחֲרָה יִבֵּא וְיַגִּיל לִבְנֵי, בְּהַלְלָא דְּבַר יוֹחָאי.
בְּן דָּוִד יְבוֹא וְיַגְאֲלֵנוּ, בְּזִכְרוֹת אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחָאי. אֲשֶׁרֵנוּ:

גִּלְתָּ כְבוֹד מַלְכוּתְךָ עָלֵינוּ, בְּהַלְלָא דְּבַר יוֹחָאי.
גְּאֻלָּתָה שְׁלַמְתָּה תַּגְאֲלֵנוּ, בְּזִכְרוֹת אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחָאי. אֲשֶׁרֵנוּ:

דָּעָה וְהַשְׁפִּיל תְּבוֹנֵנוּ, בְּהַלְלָא דְּבַר יוֹחָאי.
דֹּר יִשְׂרָאֵל תְּבָרַכְנוּ, בְּזִכְרוֹת אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחָאי. אֲשֶׁרֵנוּ:

הָשִׁב שְׂכִינְתְּךָ לְצִיּוֹן עִירֵנוּ, בְּהַלְלָא דְּבַר יוֹחָאי.
הַיּוֹם תִּשְׁמַע שְׁוֹעֲתֵנוּ, בְּזִכְרוֹת אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחָאי. אֲשֶׁרֵנוּ:

וְתַעֲרֵב לְפָנֶיךָ תַּפְלֵתֵנוּ, בְּהַלְלָא דְּבַר יוֹחָאי.
וְלְצִיּוֹן בְּשׁוּבוֹ יַחֲזוּ עֵינֵינוּ, בְּזִכְרוֹת אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחָאי. אֲשֶׁרֵנוּ:

זְכוֹת אֲבוֹת יִגֹן עָלֵינוּ, בְּהַלְלָא דְּבַר יוֹחָאי.
זֶה יְיָ קִרְיָנוּ לֹא יוֹשִׁיעֵנו, בְּזִכְרוֹת אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחָאי. אֲשֶׁרֵנוּ:

חוּם וְרַחֵם נָא עָלֵינוּ, בְּהַלְלָא דְּבַר יוֹחָאי.
חַמּוּל עָלֵינוּ וְעַל עוֹלָלֵינוּ, בְּזִכְרוֹת אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחָאי. אֲשֶׁרֵנוּ:

טוֹב וּמְטִיב תִּדְרֹשׁ לָנוּ, בְּהַלְלָא דְּבַר יוֹחָאי.
טוֹבָךָ וְחַסְדְּךָ עָלֵינוּ, בְּזִכְרוֹת אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחָאי. אֲשֶׁרֵנוּ:

יְדַבֵּר עִמָּם תַּחֲתֵינוּ, בְּהַלְלָא דְּבַר יוֹחָאי.
יְהִי יְיָ אֱלֹהֵינוּ עִמָּנוּ, בְּזִכְרוֹת אֲדוֹנֵנוּ בַּר יוֹחָאי. אֲשֶׁרֵנוּ:

בְּתַר הַלּוּמִים לְרֵאשֵׁנוּ, בְּהַלּוּלָא דְבַר יוֹחָאי.
בְּבוּד וְהַרְר תַּעֲטָרְנוּ, בְּזִכּוֹת אֲדוּנְנוּ בַּר יוֹחָאי. אַשְׁרֵנוּ:

לְשֵׁם דְּלַתְהִלָּה תַתְנַנוּ, בְּהַלּוּלָא דְבַר יוֹחָאי.
לְחֵם חֲסִינוּ הִטְרִיפְנוּ, בְּזִכּוֹת אֲדוּנְנוּ בַּר יוֹחָאי. אַשְׁרֵנוּ:

מְלֵךְ רַחֲמֵן רַחֵם עָלֵינוּ, בְּהַלּוּלָא דְבַר יוֹחָאי.
מִבְּרַבְתָּךְ מִלֵּא יְדִינוּ, בְּזִכּוֹת אֲדוּנְנוּ בַּר יוֹחָאי. אַשְׁרֵנוּ:

נְאֹר וְאֵדִיר אֵל תִּשְׁבַּחְנוּ, בְּהַלּוּלָא דְבַר יוֹחָאי.
נְחַלְנוּ לְצִיּוֹן גּוֹרְלֵנוּ, בְּזִכּוֹת אֲדוּנְנוּ בַּר יוֹחָאי. אַשְׁרֵנוּ:

סוּף וְקִין לְכָל אֲרוּתֵינוּ, בְּהַלּוּלָא דְבַר יוֹחָאי.
סִלַּח נָא לְעוֹנְנוּ, בְּזִכּוֹת אֲדוּנְנוּ בַּר יוֹחָאי. אַשְׁרֵנוּ:

עַת רְצוֹן חַיּוּם לָנוּ, בְּהַלּוּלָא דְבַר יוֹחָאי.
עָזְרֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ, בְּזִכּוֹת אֲדוּנְנוּ בַּר יוֹחָאי. אַשְׁרֵנוּ:

פֶּתַח לָנוּ שַׁעְרֵי רַחֲמִים לְתַפְלִתְנוּ, בְּהַלּוּלָא דְבַר יוֹחָאי.
פְּרַנְסָה בְּרוּחַ תְּפַרְנְסֵנוּ, בְּזִכּוֹת אֲדוּנְנוּ בַּר יוֹחָאי. אַשְׁרֵנוּ:

צְמִיחַת קַרְן לְגוֹאֲלֵנוּ, בְּהַלּוּלָא דְבַר יוֹחָאי.
צְדָקָה וְחֶסֶד עֲשֵׂה עִמָּנוּ, בְּזִכּוֹת אֲדוּנְנוּ בַּר יוֹחָאי. אַשְׁרֵנוּ:

קַרְע רוּעַ גִּזַּר דֵּינְנוּ, בְּהַלּוּלָא דְבַר יוֹחָאי.
קוּמֵם קַחַל עֲדַתְנוּ, בְּזִכּוֹת אֲדוּנְנוּ בַּר יוֹחָאי. אַשְׁרֵנוּ:

רְצוּנְנוּ לְרֵאוֹת מַלְפָּנוּ, בְּהַלּוּלָא דְבַר יוֹחָאי.
רְפוּאָה שְׁלֵמָה תְּרַפְּאֵנוּ, בְּזִכּוֹת אֲדוּנְנוּ בַּר יוֹחָאי. אַשְׁרֵנוּ:

שְׂכוֹן בְּמֵאז בְּאֵחֲלֵינוּ, בְּהַלּוּלָא דְבַר יוֹחָאי.
שׁוּבָה יְיָ אֵת שְׁבוּתֵנוּ, בְּזִכּוֹת אֲדוּנְנוּ בַּר יוֹחָאי. אַשְׁרֵנוּ:

תַּעֲלֵנוּ בְּשִׁמְחָה לְאַרְצֵנוּ, בְּהַלּוּלָא דְבַר יוֹחָאי.
תְּבַנֶּה לָנוּ מִקְדָּשֵׁנוּ, בְּזִכּוֹת אֲדוּנְנוּ בַּר יוֹחָאי. אַשְׁרֵנוּ:

וְאָמַרְתֶּם בַּהּ לְחַי, רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאִי.
וְאָמַרְתֶּם בַּהּ לְחַי, רַבִּי שְׁמַעוֹן צְדִיקָאִי:

אִישׁ אֱלֹקִים קָדוֹשׁ הוּא, אֲשֶׁרֵי עֵין רְאֵתָהּוּ,
לֵב חָכֵם וְשֹׁכֵיל פִּיחֹ, אֲדוֹנֵנוּ בֶר יוֹחָאִי. וְאָמַרְתֶּם:

בְּרוּךְ הוּא מִפִּי עֲלִיּוֹן, קָדוֹשׁ הוּא מִתְרִיּוֹן,
מְאֹר גָּלִיל הָעֲלִיּוֹן, אֲדוֹנֵנוּ בֶר יוֹחָאִי. וְאָמַרְתֶּם:

גִּבּוֹר וְאִישׁ מִלְחָמָה, בְּדַת תּוֹרָה תְּמוּמָה,
מָלֵא מִדָּע וְחֻקְמָה, אֲדוֹנֵנוּ בֶר יוֹחָאִי. וְאָמַרְתֶּם:

דָּרִישׁ כָּל תַּעֲלוּמוֹת, בְּעַז וְתַעֲצוּמוֹת,
עָלָה מַעֲלֹת רְמוּת, אֲדוֹנֵנוּ בֶר יוֹחָאִי. וְאָמַרְתֶּם:

חֻקָּא בְּתוֹךְ מְעָרָה, מִפְּנֵי הַגְּזֵרָה,
שֵׁם לְמוֹד סְתָרֵי תוֹרָה, אֲדוֹנֵנוּ בֶר יוֹחָאִי. וְאָמַרְתֶּם:

וְשֵׁם גִּבְרָא מַעֲיָן לוֹ, וְחֵרוֹב לְמַאֲכָלוֹ,
מַח טוֹב חֻלְקוֹ וְחֻבְלוֹ, אֲדוֹנֵנוּ בֶר יוֹחָאִי. וְאָמַרְתֶּם:

זָכַר צְדִיק לְבִרְכָה, דִּין רִיבָא וְכַר רִיבָא,
זָכָה רַבִּים וְזָכָה, אֲדוֹנֵנוּ בֶר יוֹחָאִי. וְאָמַרְתֶּם:

חֲדִישׁ כַּמָּה הִלְכוּת, הֵם כַּמִּשְׁנָה עֲרוּכוֹת,
זֶה הַמְרָגִז מִמְלַכּוֹת, אֲדוֹנֵנוּ בֶר יוֹחָאִי. וְאָמַרְתֶּם:

מִתַּר אֶת עֵיר טְבִרְיָה, עָשָׂה אֹתָהּ נִקְיָה,
חֲדוּ לוֹ מִשְׁמִיָּא, אֲדוֹנֵנוּ בֶר יוֹחָאִי. וְאָמַרְתֶּם:

יָדַע כָּל הַנְּסֻתָרוֹת, דְּבָרֵיו עוֹשִׂים פְּרוֹת,
כַּפִּיל כַּמָּה גִּזְרוֹת, אֲדוֹנֵנוּ בֶר יוֹחָאִי. וְאָמַרְתֶּם:

כַּל יָמָיו אֲשֶׁר חָיָה, אֹתָהּ הִקְשֵׁת לֹא נָחָה,
כִּי הוּא אֹתָהּ עוֹלָם חָיָה, אֲדוֹנָנוּ בַּר יוֹחָאי. ואמרתם:

לְכַל יִשְׂרָאֵל הָאִיר, בְּסוּד תּוֹרַת הַבְּהִיר,
בְּאוֹר הַחֲמַת מוֹחִיר, אֲדוֹנָנוּ בַּר יוֹחָאי. ואמרתם:

מִקּוֹם בָּחַר בְּשִׁמְיָא, עִם הַנְּבִיא אַחִיה,
זֶה מוֹבְנֵי עֲלִיָּה, אֲדוֹנָנוּ בַּר יוֹחָאי. ואמרתם:

נִחְמַד מְאֹד לְמוֹעֵלָה, וְכֵה לִיקָר וְגִדּוּלָה,
בְּתָר עֲלִיּוֹן לֹ נִגְלָה, אֲדוֹנָנוּ בַּר יוֹחָאי. ואמרתם:

סִינֵי סִינֵי לֹ נִקְרָא, אֲרֵי שְׂפַתְבוֹרָה,
מִמּוֹנֵי תִצַּע תּוֹרָה, אֲדוֹנָנוּ בַּר יוֹחָאי. ואמרתם:

עָשָׂה שְׁבַעִים תְּקוּנִים, יְקָרִים מִפְּנִינִים,
בָּם תִּשְׁן הַעֲלִיּוֹנִים, אֲדוֹנָנוּ בַּר יוֹחָאי. ואמרתם:

פֶּתַח פִּי בְּחֻכְמָה, הוֹצִיא אוֹר תְּעֻלּוּמָה,
תִּשְׁן זְחָרֵי חֲמָה, אֲדוֹנָנוּ בַּר יוֹחָאי. ואמרתם:

צְדִיק יִסוּד הָעוֹלָם, גָּלָה מִדְּרַשׁ הַנְּעֻלָּם,
יְכוּל לְפִטוֹר הָעוֹלָם, אֲדוֹנָנוּ בַּר יוֹחָאי. ואמרתם:

קוּלוּ זְמַר עֲרִיצִים, וְהַבְּרִית אֶת הַקּוֹצִים,
וְהַצִּיל הַלְּחוּצִים, אֲדוֹנָנוּ בַּר יוֹחָאי. ואמרתם:

רָצַח פָּנָיו מְאִירִים, בְּשִׁבְתּוֹ עִם הַבְּרִים,
עַת גָּלָה סוּד נִסְתָּרִים, אֲדוֹנָנוּ בַּר יוֹחָאי. ואמרתם:

שְׁלוֹם רַב עַל מַשְׁכְּבוֹ, מַה יָפִיז וּמַה טוֹבוֹ,
דוֹבַר אֲמַת בְּלִבְבוֹ, אֲדוֹנָנוּ בַּר יוֹחָאי. ואמרתם:

תּוֹרָתוֹ מוֹנֵן לָנוּ, חֵיא מְאִירַת עֵינֵינוּ,
הוּא יְמַלִּיץ טוֹב בְּעַדְנוּ, אֲדוֹנָנוּ בַּר יוֹחָאי. ואמרתם:

אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא אֲשֶׁרִיכֶם יִשְׂרָאֵל, לִפְנֵי מִי אַתֶּם
מְטַהְרִין וּמִי מְטַהֵר אֶתְכֶם, אַבְיָתָא שְׁבַשְׁמוּנִים, וְאָמַר
מִקְנֵה יִשְׂרָאֵל יי, מַה מִּקְנֵה מְטַהֵר אֶת הַטְּמְאִים אִף
הַקְּדוֹשׁ בְּרִיךְ הוּא מְטַהֵר אֶת יִשְׂרָאֵל:

מאמר ל"ג בעומר

למחדי בתלת סעודתי דשבתא דהא כל
מהימנותא וכל כללא דמהימנותא ביה
אשתבה, ובעי בר נש לסדרא פתורא
ולמיכל תלת סעודתי דמהימנותא ולמחדי
בהו, אמר רבי שמעון אסחדנא עלי לכל
אלין דהבא דהא מן יומאי לא בטילנא
אלין תלת סעודתי וגו'.

ויש להתבונן במאמר זה הדא מה
ראה רבי שמעון לאסחיד על זה שקיים
שלוש סעודות בשבת יותר מכל שאר
המצוות, והרי באותה מדה היה יכול
לאסחיד על קיומו כל התרי"ג מצוות,
והיותר קשה שהרי היה חבוי במערה
שלוש עשרה שנה ומאכלו אינו אלא
חרובין, וסעודות שבת צריך פת, והאיך
זה אומר רשב"י אסחדנא עלי דלא
בטילנא אלין תלת סעודתי וגו' (יעו"ז זס"ק
ח"ג דף ל"ה ע"ה, וסו"ת רב פעלים יו"ד סי' נ"ה),
ואנב אורחא יתבאר בס"ד ברבי הנינא
שהיה אוכל בשבת חרובין ולא לחם
ובאמרים ז"ל (בבב"ב דף י"ז ע"ה) והנינא בני
די לו בקב חרובין מערב שבת לערב

הנה הפייטן בשירו 'בר יוחאי' השוה
את סודו של רשב"י לסודו של החשן
וכאומרו 'זאשרי העומדים על סודך
לבושי חשן וכו', וכבר כתבו המקובלים
ז"ל כי בפיוט 'בר יוחאי' גנוזים סודות
עמוקים ונפלאים עד אין חקר, והנה יש
להתבונן בזה הדא מהו סודו של רשב"י
ומהו סודו של החשן ובמה משתווה סודו
של רשב"י לסוד החשן עד שהפייטן
השווה סודם אחרדי, עוד יש להתעורר אל
אומרו 'לבושי חשן' לשון רבים, והיה
ראוי יאמר 'לבוש החשן' לשון יחיד.

וטרם נבא אל המכוון נקדים לבאר
בס"ד מאמר בזהר הק' באדרת האזינו (דף
כפ"ח ע"ג) וז"ל: בשבתא בשעתא דצלותא
דמנחה דהוא עידן דכל דינין מתעריין,
אתגלייא האי מצבחה ואתכפיין כל דינין
ואשתכחו רחמין בכלהו עלמין, ובגין כך
אשתנה שבת בלא דינא לא לעילא ולא
לתתא, ואפילו אשא דגיהנם אשתקע
באתריה ונייהין היביא, ועל דא אתוסף
נשמתא דחידו בשבתא, ובעי בר נש

של רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי ושל רבי יוסי שנשמכו אהרדי.

וכדי לבוא אל הביאור נקדים לבאר בס"ד מאמרם ז"ל בסוטה (97 ל"ו ע"ב) וז"ת: ששה שבטים עלו לראש הר גריזים כו', מאי והציו, אמר רב כהנא בדרך שחלוקין כאן כך חלוקין באבני אפור, מיתבי שתי אבנים טובות היו לו לכהן גדול על כתפיו אחת מכאן ואחת מכאן ושמות שנים עשר שבטים כתוב עליהם ששה על אבן זו וששה על אבן זו וכו', והמשים אותיות היו, עשרים וחמש על אבן זו ועשרים וחמש על אבן זו וכו', ופריך הני המשים אותיות, המשים נבי חדא הויין, אמר רבי יצחק יוסף הוסיפו לו אות אחת שנאמר עדות ביהוסף שמו בצאתו על ארץ מצרים, מתקוף לה רב נחמן בר יצחק בתולדותם בעינן, אלא כל התורה כולה בנימן כתיב והכא בנימין שלם כדכתיב ואביו קרא לו בנימין.

עוד אמרו ז"ל בגמ' (סוטה 85) וז"ת: ותתפשוהו בבגדו לאמר וגו', באותה שעה באתה דיוקנו של אביו ונראתה לו בחלוק, אמר לו, יוסף, עתידין אחיך שיכתבו על אבני אפור ואתה ביניהם, רצונך שימחה שמך מביניהם ותקרא רועה זונות דכתיב ורועה זונות יאבד הון, מיד ותשב באיתן קשתו וכו'.

וכן איתא בגמרת ירושלמי פרק אלו נאמרין (לפס"ד) וז"ת: אית תני תני בשם שהן חלוקין כאן כך הן חלוקין באבני אפור, במלואותם, כדי שיהיו עשרים

שבת, האיך קיים מצות שלש סעודות בשבת (יעו"ס' פני לדיק פ"ג' כך אמת ג', וס' בן יהודע יומא דף נ"ג ע"ב ד"ה כל העולם בלעז והנינא בנחת).

עוד נקדים לבאר בס"ד מאמרם ז"ל בשבת (97 ק"ח ע"ב) וז"ת: אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי אלמלי משמרין ישראל שתי שבתות כהלכתן מיד נגאלין וכו', אמר רבי יוסי והא חלקי מאוכלי שלש סעודות בשבת וכו', ואמר רבי יוסי והא חלקי מומכניסי שבת בטבריא וממוציאי שבת בציפורי וכו', ע"כ.

ויש להתבונן בזה והרי בידו לאכול שלש סעודות בשבת ומי מונע בעדו, וממה נפשך קשה אם קיים רבי יוסי שלש סעודות בשבת אם כן מה מקום לבקשה זו והרי הוא אוכל שלש סעודות, ואם ח"ו רבי יוסי לא קיים שלש סעודות בשבת אם כן מה מקום לבקשה זו ומה הועיל בבקשתו והא חלקי מאוכלי שלש סעודות בשבת והרי בידו לאכול שלש סעודות ואינו אוכל (יעו"ס' ספת אמת סבת 85), וכן יש להתבונן בבקשתו והא חלקי מומכניסי שבת בטבריא וממוציאי שבת בציפורי, והרי בידו הוא לאחור לצאת מן השבת ולמהר לבוא כל כמה שירצה, וביחוד דלא היה צריך להשתהות על ידי זה יותר מכמה רגעי השעה בערב שבת וכן במוציאי השבת, ולמה זה הוזק רבי יוסי לבקשתו והא חלקי מומכניסי שבת בטבריא וכו', ואגב אורחא יתבאר בס"ד מה סמיכות ושייכות להנהו תרי מימרות

עוד נקדים לבאר בס"ד מאמרם ז"ל בפסחים (ק"ז ע"א) וז"ל: ששה דברים עשו אנשי יריחו על שלשה מיהו בידם ועל שלשה לא מיהו בידם, ואלו הן שלא מיהו בידם, מרכיבין דקלים כל היום, וכורכבין את שמע, וקוצרין וגודשין לפני העומר וכו', ע"כ.

ובגמ' אמרו על זה וז"ל: מרכיבין דקלים כל היום וכו', היכי עבדי, אמר רב יהודה מיתני אסא דרא ושיכרא דדפנא וקימחא דשערי דרמי במנא דלא חלפי עליה ארבעין יומין ומרתחי להו ושדו להו לדיקלא בליביה, וכל דקאי בארבע אמות ידיה אי לא עבדי ליה הכי צאוי לאלתר, רב אחא בריה דרבא אמר מנחי כופרא דיכרא לנוקבתא—

—וכורכבין את שמע, היכי עבדי, אמר רב יהודה אומרים שמע ישראל י"י א"לחינו י"י אחד ולא היו מפסיקין, רבא אמר מפסיקין היו וכו', תנו רבנן כיצד היו כורכבין את שמע, אומרים שמע ישראל י"י א"לחינו י"י אחד ולא היו מפסיקין דברי רבי מאיר, רבי יהודה אומר מפסיקין היו אלא שלא היו אומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד (ופי' כס"י ז"ל וז"ל: וכוכו, כלומר שהיו מדקקין כל הקרייה כמות שהיו ולא היו מוספין, ואית דגרסי שהיו אומרים כיון קם כבוד מלכותו, פירוש שהיו אומרים אותו בקול רס)—

—ואנן מאי טעמא אמרינן ליה, כדדריש רבי שמעון בן לקיש דאמר רבי שמעון בן לקיש ויקרא יעקב אל בניו ויאמר האספו ואגידה לכם, ביקש יעקב לגלות לבניו קץ הימין ונסתלקה ממנו

והמשה מיכן ועשרים והמשה מיכן, ופריך והלא אינן אלא ארבעים ותשעה, אמר רבי יוחנן בנימין דתולדותם מלא, אמר רבי יודה בר זבידא יהוסף מלא עדות ביהוסף שמו, ופריך והלא אינן אלא עשרים ושלשה מיכן ועשרים ושבעה מיכן, אמר רבי יוחנן בנימין היה חציו, בן מיכן, ימן מיכן, אמר רבי זבידא ויאות מי כתיב ששה שמותם, לא, אלא משמותם, משמותם ולא כל שמותם, ע"כ. ובמדרש אמרו (קה"ל ז', ב) וז"ל: ששה משמותם, אמר רבי ביבי אלו היו חסרים אות אחת לא היו משמשיך, תני רבי ארשעיא אפילו נקודה אחת.

והנה כל עובר ומעיין תהא ומשתאה לדעת מהיכן למדו הז"ל לומר בן דבעינן עשרים וחמש אותיות על כל אחת מאבני האפור והלא בקרא כתיב ששה משמותם על האבן האחת וגו', ומאי איכפת לי כמה אותיות כתובים בכל אבן, עוד יש להתבונן למה אמר יעקב ליוסף דיקא על אבני האפור רצונך שימחה שמך מביניהם, ולמה לא אמר לו בן על אבני החושן, ואגב אורחא יתבאר בס"ד מדרש פליאה (קה"ל ז', ג) וז"ל: תלמידיו דרבי אבא ואבא צידוני בשם רבי שמואל בר נחמן אמר חביבה מיתתן של שבטים יותר מבחייהם, שבחייהם לא נאמר ששה משמותם, ובמיתתן נאמר ששה משמותם, ע"כ. והמדרש הזה לרבתינו ז"ל סתום והתום הוא מאד, כי לא פורש מהו החביבות במיתתן של שבטי י"ה בזה שנאמר באבני האפור ששה משמותם.

שפרשו מן הצבור ותחת אשר יעלו לירושלים ככל איש ישראל ויקריבו את קרבן הפסח כמצווה עלינו, עוד זאת יעשו מרכיבין את הדקלים כל היום כולו, והאיך זה לא היישי לשמתא דמשמתינן ליה לכל העושה מלאכה בערב פסח אחר הצות, והיותר קשה שהרי נחלקו בגמ' רבי מאיר ורבי יהודה אם הרכבת הדקלים היתה ברצון חכמים או לא, ולכל הדעות הרי לא מיחו בידם חכמים מלהרכיב את הדקלים אחר הצות היום, ומעתה ישאל השואל וכי שתי תורות היו להם לישראל אחת לאנשי יריחו שעושיין מלאכה בערב פסח אחר הצות ואין מוחה בידם, ואחת לכל ישראל ומי שעושה מלאכה בערב פסח אחר הצות משמתינן ליה, אתמהא.

עוד יש להתבונן בשאלת הגמ' 'היכי עבדי, ויש לשאול ומאי שאילה היא זו 'היכי עבדי, ולמאי נפקא מינה באיזו אופן הרכיבו אנשי יריחו את דקליהם, עוד יש לשאול ובמאי קמפלגי רב יהודה ורב אחא בריה דרבא באיזו אופן הרכיבו אנשי יריחו את דקליהם, וכי קמפלגי במציאות וגם מה טעם מחלקותן, ולכאורה נראה דכל דבריהם לא נאמרו אלא ברוח הקדש,

עוד יש להפליא על אנשי יריחו על שלא חשו לתקנת חז"ל שיהיו אומרים ברוך שם וכו' אחר שמע ישראל ושיהיו אומרים אותו בהשאי, ואנשי יריחו עומדין ובורכיין את שמע ואינם אומרים כלל ברוך שם וכו', או שהיו אומרים

שכינה, אמר שמא הם ושלום יש בממתי פסול כאברהם שיצא ממנו ישמעאל ואבי יצחק שיצא ממנו עשו, אמרו לו בניו שמע ישראל י"י א"להינו י"י אחד, אמרו בשם שאין בלבך אלא אחד כך אין בלבנו אלא אחד, באותה שעה פתח יעקב אבינו ואמר ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, אמרי רבנן היכי נעביד נאמרהו לא אמרו משה רבינו, לא נאמרהו אמרו יעקב, התקינו שיהו אומרים אותו בהשאי, אמר רבי יצחק אמרי רבי אמרי אמרי משל לבת מלך שהריחה ציקי קדירה, אם תאמר יש לה גנאי, לא תאמר יש לה צער, התחילו עבדיה להביא לה בהשאי-

תנו רבנן ששה דברים עשו אנשי יריחו שלשה ברצון חכמים ושלשה שלא ברצון חכמים, ואלו ברצון חכמים מרכיבין דקלים כל היום ובורכיין את שמע וקוצרין לפני העומר וכו' דברי רבי מאיר, אמר לו רבי יהודה אם ברצון חכמים היו עושיין יהו כל אדם עושיין כן, אלא אלו ואלו שלא ברצון חכמים היו עושיין על שלשה מוחו בידם ועל שלשה לא מוחו בידם ואלו שלא מוחו בידם מרכיבין דקלים כל היום ובורכיין את שמע וקוצרין וגודשיין לפני העומר וכו', ע"כ.

והנה כל איש ישראלי העולה דרך יריחו לירושלים בערב פסח להקריב את קרבן הפסח ורואה את אנשי יריחו והנה כל אחד יושב תחת דקלו ומרכיב את הדקלים כל היום כולו, עומד תוהא ומשתומם מה היה להם לאנשי יריחו

ארתו בקול רם היפך תקנת הז"ל, אתמהא.

עוד נקדים לבאר בס"ד מאמרים ז"ל בשבת (דף כ' ע"ב) וז"ת: לא יצא האישי בסנדל המסומר וכו', סנדל המסומר מאי טעמא, אמר שמואל שלפי הגזרה היו והיו נחבאין במערה ואמרו הנכנס יכנס והיוצא אל יצא, נהפך סנדלו של אחד מהן, כסבורין הם אחד מהן יצא וראוהו אויבים ועכשו באין עליהן, דחקו זה בזה וחרגו זה את זה יותר ממה שחרגו בהם אויבים, רבי אילעאי בן אלעזר אומר במערה היו יושבין ושמעו קול מעל גבי המערה כסבורין היו שבאו עליהם אויבים דחקו זה בזה וחרגו זה את זה יותר ממה שחרגו בהן אויבים, רמי בר יחזקאל אמר בבית הכנסת היו יושבין ושמעו קול מאחורי בית הכנסת כסבורין היו שבאו עליהם אויבים דחקו זה בזה וחרגו זה את זה יותר ממה שחרגו בהן אויבים, באותה שעה אמרו אל יצא אדם בסנדל המסומר, אי הכי בחול נמי ליתסר מעשה כו הנה בשבת הנה וכו' וכו'.

—אמר רב יהודה אמר שמואל לא שנו אלא לחזק אבל לנוי מותר, וכמה לנוי, רבי יוחנן אמר חמש בזה וחמש בזה, ורבי הנינא אמר שבע בזה ושבע בזה, אמר ליה רבי יוחנן לרב שמן בר אבא אסברא לך לדידי שתים מכאן ושתים מכאן ואחת בתרסיותיו, לרבי הנינא שלוש מכאן ושלוש מכאן ואחת בתרסיותיו, מיתבי סנדל הנוטה עושה לו שבע דברי רבי נתן ורבי מתיר בשלוש עשרה וכו'.

—בעא מיניה רב הונא מרב אשי חמש מהו, אמר לו אפילו שבע מותר, תשע מאי אמר ליה אפילו שמונה אסור וכו', בעא מיניה רבי אבא בר זבדא מרבי אבא בר אבינא עשאו כמין בלבוס מהו, אמר ליה מותר, איתמר נמי אמר רבי יוסי ברבי הנינא עשאו כמין בלבוס מותר, אמר רב ששת חיפהו כולו במסמרות כדי שלא תהא קרקע אונלתו מותר וכו'.

—ורבי מתיר עד שבע, והתניא רבי מתיר עד שלש עשרה, נוטה שאני וכו', אמר רבי הויה אי לאו דקרו לי בבבליא שרי איסורי שרינא ביה טובא, וכמה, בפומבדיתא אמרין עשרין וארבע, בסורא אמרין עשרין ותרתי, אמר רב נחמן בר יצחק וסימניך עד דאתא מפומבדיתא לסורא חסר תרתי.

ובגמרת ירושלמי פרק במה אשה (הלכה ז') איתא וז"ת: לא יצא האישי בסנדל המסומר וכו', מפני מה גזרו על סנדל מסומר, יש אומרים שהיו רואות את ראשו ומפילות, ויש אומרים שהיו שומעות קולו ומפילות, ויש אומרים על ידו שהיו נדחקין זה בזה והורגין זה את זה וכו', ופריך ולא בשעת השמד גזרו מכיון שעבר השמד יהא מותר, ומשני לא עמד בית דין וביטל וכו', כמה מסמורן יהו בו (פי' ויהא מותר), רבי יוחנן אמר חמשה בחמשה ספרי תורה, רבי הנינא אמר שבעה וכימוך דבאך (פי' דכתיב כזל ונחשט מנעך וכימוך דבאך, ודניש כבי חנינא כזל שבמנעך יהיו כימוך שהם שבעת ימי הסבע), נהגין רבנין כהדא דרבי הנינא, דרש רב אחא

ורבי למה נתן שלשה עשר בזה ואחד עשר בזה דייקא ולא י"ב בזה וי"ב בזה או בכל אופן אחר שביחד יהיו במספר כ"ד, וגם מהו ענינו של הכליבית שאינו עולה למנין המסמרים, וביותר יפלא על רבי הייא דבהאי פחדא הוה יתיב פן ואולי יתקרי 'בבלאי שרי איסורי' ולכן נמנע מלחתיר עד עשרין ותרתין או עשרין וארבע, והלא לא תגורו מפני איש כתיב, וגם מי הוא זה ואי זה הוא אשר יעזו פניו נגד רבי הייא הגדול ויבנהו בשם 'בבלאי שרי איסורי', אתמהא.

עוד אמר הפייטן בשירו: בר יוחאי מושב טוב ישבת וכו' שם קנית הודך והדרך, והנה יש להתבונן בדברי הפייטן מה הוא ההוד ומה הוא הדרך שנתעמר בו רבי שמעון בן יוחאי.

והנה אמרו חז"ל בספרי (פי' נכסה פס' י"ג) וז"ל: בכור שורו הדר לו, מלמד שניתן לו הוד למשה והדר ליהושע, שאלו ניתן הוד ליהושע אין כל העולם יכול לעמוד בו, ע"כ. ורש"י ז"ל פירש בפרשת ברכה וז"ל: בכור שורו הדר לו, הדר נתון לו שנאמר ונתתה מהודך עליו, וקשה וכי היכי מויתי ראייה מהוד לחדר, ואין לומר דאידי ואידי חדא מילתא היא, דהא איתא בספרי (פי' מלמד שנתן לו הוד למשה והדר ליהושע שאלו נתן הוד ליהושע אין כל העולם יכול לעמוד בו, ע"כ. הא קמן דהדר והדר תרי מילי נינהו.

המשך יבא אי"ה

בשם רבי הנינא תשעה, רבי היה נותן שלשה עשר בזה ואחד עשר כמנין משמרות, וכמסמרות נמועים, מה משמרות כ"ד אף מסמרים כ"ד, רבי יוסי בן הנינא אמר כליבית אינו עולה למנין מסמרים.

והנה כל הענין של סנדל המסומר על פי פשוטו מופלא ומכוסה הוא מאד, הדא יש לשאל כמה מסמרין יהיו בו ויהא אסור לצאת בו, שהרי אמר ליה רב אשי לרב הונא אפילו שבע מותר ולא אסר אלא בשמונה, ורבי פלוג ומתיר עד שלש עשרה, ורבי הייא אי לא דהוה קרו ליה בבלאי שרי איסורי הוה שרי ביה טובא, עד עשרין ותרתין לסורא, ועשרין וארבע לפומבדיתא, והיפחו כולו במסמרות אמר רב ששת דמותר, ומעתה אין אתנו יודע כמה מסמרין יהיו בו ויהא אסור לצאת בו, וזאת שנית כבר דנו בזה האחרונים ז"ל למה השמיט מרן הב"י ז"ל בשולחן ערוך דין סנדל המסומר שהביא הטור ז"ל.

עוד יש להתבונן כמה שנחלקו בגמ' כמה מסמרין יהיו בו ויהא מותר לצאת בו, רבי יוחנן אמר חמשה בחמשה ספרי תורה, רבי הנינא אמר שבעה וכימויך דבאף, ורבי היה נותן שלשה עשר בזה ואחד עשר בזה כמנין משמרות, מה משמרות כ"ד אף מסמרות כ"ד, והנה ישאל השואל במה נחשב הסנדל הזה לרמוז בו רמזים כנגד חמשה חומשי תורה, ונגד פסוקים שבתורה, ומה ענין מסמרות הסנדל לכ"ד משמרות כהונה,